

STANOWISKO
KRAJOWEJ RADY SĄDOWNICTWA
z dnia 11 maja 2016 r.

w przedmiocie projektu ustawy o zmianie ustawy
o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw

Krajowa Rada Sądownictwa po wstępnej analizie projektu ustawy o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa negatywnie ocenia rozwiązania zawarte w tym projekcie. Należy zauważyć, że zgodnie z treścią art. 186 Konstytucji Krajowa Rada Sądownictwa jest konstytucyjnym organem odpowiedzialnym za niezależność sądów i niezawisłość sędziów oraz wyłącznie uprawnionym do wskazywania Prezydentowi konkretnego kandydata na stanowisko sędziego (art. 179 Konstytucji).

Podstawy ustrojowe Krajowej Rady Sądownictwa zostały określone w ustawie zasadniczej zarówno co do składu personalnego, jak i kadencji jej członków (art. 187 ust. 1, 2 i 3 Konstytucji). Materia, którą może zająć się ustawodawca zwykły, dotyczy wyłącznie organizacji, zakresu działania i trybu pracy oraz sposób wyboru jej członków (art. 187 ust. 4 Konstytucji).

Powyższe oznacza, że władza ustawodawcza nie ma kompetencji ani do wprowadzania ograniczeń co do obsady personalnej Rady, ani do określenia kadencyjności jej członków. W związku z tym propozycja zawarta w art. 5 projektu ustawy o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa, dotycząca wygaszania kadencji członków Rady w trakcie jej trwania, pozostaje w oczywistej sprzeczności z konstytucyjną zasadą kadencyjności (art. 187 ust. 3).

Propozycja zmiany treści art. 37 ust. 1 ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa (art. 1 pkt 8 opiniowanego projektu) stoi w sprzeczności z art. 179 Konstytucji. To Rada dokonuje wyboru kandydata na sędziego. Tryb ten jest transparentny i podlega kontroli Sądu Najwyższego. Uprawnienie Rady w tym zakresie wypływa bezpośrednio z ustawy zasadniczej. Zgodnie z brzmieniem artykułu 144 ust. 3 pkt 17 Konstytucji Prezydent jedynie powołuje sędziów na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa. Projektowana zmiana ogranicza obecne uprawnienia Rady do wyboru i przedstawienia kandydata Prezydentowi i narusza zasady wyrażone w art. 2, 10 i 173 Konstytucji, z których wynika, że sądy są władzą odrębną i niezależną od innych władz.

Rada zwraca również uwagę na sprzeczność z Konstytucją uregulowania wskazanego w art. 1 pkt 2 opiniowanego projektu, w zakresie art. 11b ust. 1 do 4 ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa. Konstytucja przekazuje do uregulowania w ustawie zwykłej sposób wyboru członka Rady. Tryb i sposób wyboru musi być ściśle określony w przepisach rangi ustawowej. Dotychczasowe zasady spełniają te wymogi. Proponowane zmiany są natomiast absolutnie niezrozumiałe. Dołączony do projektu ustawy załącznik wskazujący okręgi wyborcze nie wyjaśnia kryteriów, na podstawie których ustawodawca dokonał tego podziału. Kryteria te powinny być określone w ustawie. Projekt wprowadza nieokreślone pojęcie okręgów sądowych, które stoi w oczywistej sprzeczności i jest całkowicie oderwane od obecnej struktury organizacyjnej sądów powszechnych. Uzasadnienie projektu nie wskazuje, że tak proponowany podział ma podstawy merytoryczne.

Proponowana zmiana treści art. 13 ust. 13 ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa (art. 1 pkt 5 opiniowanego projektu), dotycząca obligatoryjnego zrzeczenia się funkcji prezesa i wiceprezesa sądu przez osoby, które zostały wybrane na członków Rady, jest zdaniem Rady sprzeczna z Konstytucją. O niekonstytucyjności analogicznego rozwiązania orzekł już Trybunał Konstytucyjny w wyroku z dnia 18 lipca 2007 roku w sprawie o sygn. K 25/07.

Z uwagi na zbyt krótki okres, który upłynął od przedstawienia projektu (5 maja 2016 r.) oraz doniosłość i zakres regulowanej materii, ostateczna opinia Rady w przedmiocie projektowanej zmiany ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw zostanie podjęta na posiedzeniu plenarnym 19 maja 2016 roku.